

www.abo-ark.no
post@abo-ark.no

Avdeling Os
Hamnevegen 53,
PB. 291, 5203 Os
Tlf: 56 57 00 70

Avdeling Stord
Torgbakken 9
PB. 667, 5404 Stord
Tlf: 53 40 37 80

Kulturminnerapport for Sandbrekkevegen 10, Paradis

Gnr. 12, bnr. 44 m.fl.
Bergen kommune

Planid: 64070000

Dato: 13.12.2019

Innhold

1. Innledning	4
2. Mål og metoder	4
2.1 Mål for dokumentasjonen	4
2.2 Metoder benyttet under dokumentasjonen	4
3. Områdebeskrivelse.....	5
3.1 Dagens situasjon	7
3.2 Topografi/landskapstrekk	7
3.3 Naturmangfold og vegetasjon	7
4. Områdets historie	9
5. Bygningsmiljø.....	11
6. Avslutning	22
7. Kilder	26

1. Innledning

Kulturminnedokumentasjonen er utarbeidet i forbindelse med detaljregulering for Fana brannstasjon og boligtau, gnr.12 bnr. 44 mfl.- Bergen kommune.

Bakgrunn for planarbeidet er at Etat for utbygging i Bergen kommune ønsker å bygge bosenter og kommunale utleieboliger på tomten til Fana Brannstasjon i Sandbrekkevegen 10. Planforslaget legger til rette for å bygge bosenter med ni enheter og åtte kommunale utleieenheter. Brannstasjonen skal videreføres i samsvar med eksisterende bruk. Planområdet er på 11,6 daa.

Byantikvaren laget i 2015 en antikvarisk dokumentasjon for Fana brannstasjon. (Skriftserienr: 2015- 2/32). For utfyllende informasjon om bygningens historie og bygningens beskrivelse viser vi til denne.

Tiltakshaver for planarbeidet er Bergen kommune v/ Etat for utbygging. Utførende plankonsulent er ABO Plan & Arkitektur AS. Kulturminnedokumentasjonen er utarbeidet av ABO Plan & Arkitektur. Tidligere utkast til kulturminnedokumentasjon, utarbeidet av Lund og Laastad Arkitekter AS, er benyttet som utgangspunkt for rapporten og oppdatert i henhold til dagens situasjon og med nytt forlag til utbyggingsløsning.

2. Mål og metoder

2.1 Mål for dokumentasjonen

Målet med kulturminnedokumentasjonen er å belyse eventuelle kulturmiljø og kulturminner i tilknytning til planområdet som blir berørt av det planlagte tiltaket.

2.2 Metoder benyttet under dokumentasjonen

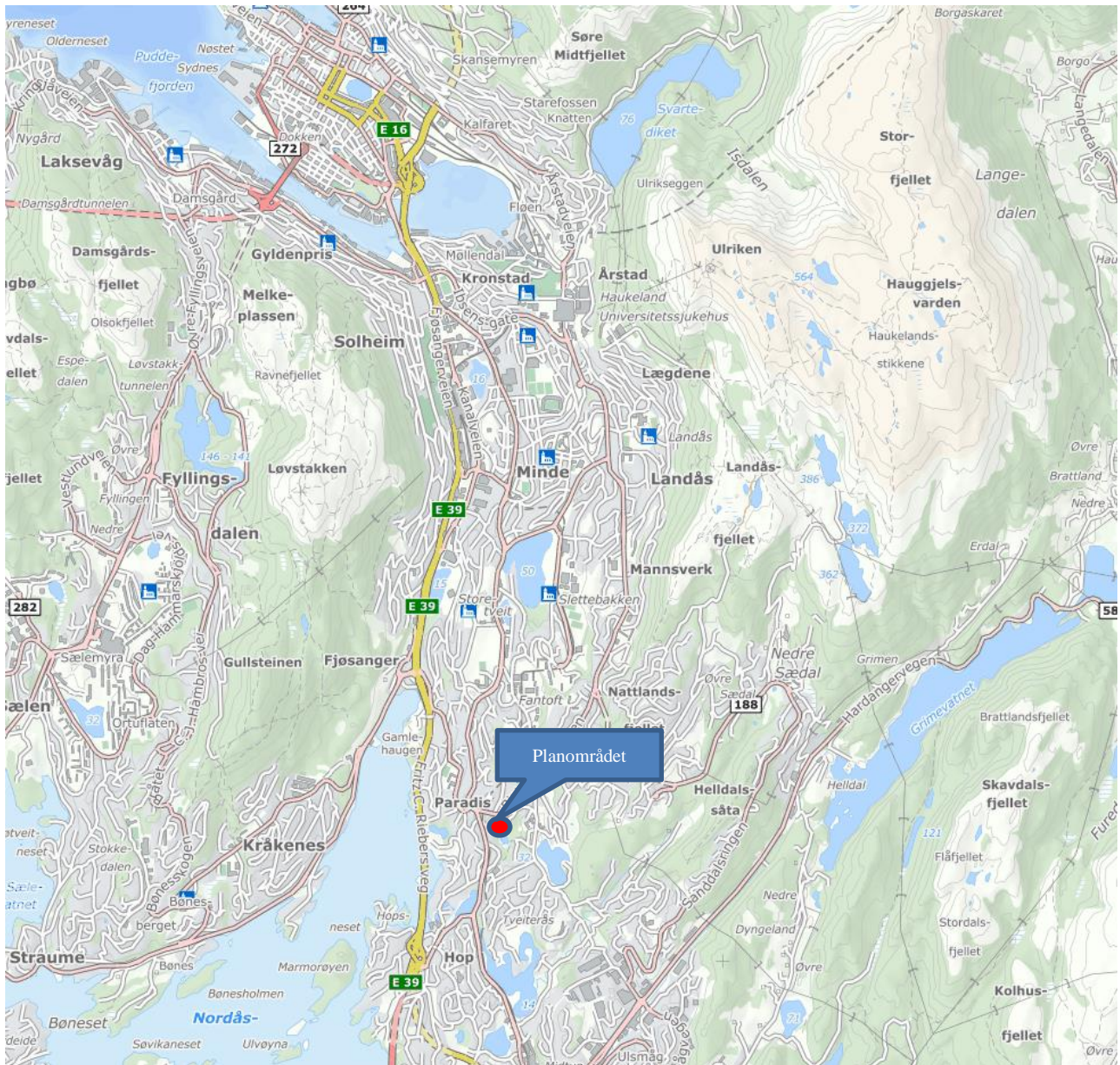
- Befaringer
- Gjennomgang av eksisterende planer og registreringer i området
- Foto av dagens situasjon

3. Områdebeskrivelse

Planområdet ligger mellom Sandbrekkeveien og Birkelundsbakken på Paradis, i Fana bydel, Bergen kommune, ca. 200 meter fra dagens bydelssenter. Tomten ligger i Sandbrekkevegen 10, og avgrenses av Birkelundsbakken i nord og vest, og Sandbrekkevegen i sør. Både Birkelundsbakken og Sandbrekkevegen er kommunale veier.

Figur 1: plassering av planområdet markert med rød sirkel.

Figur 2: Oversiktskart som viser planområdet. (www.1881.no)

Figur 4 Eiketre som skal bevares

4. Områdets historie

Fana brannstasjon ligger i krysset mellom Birkelundsbakken og Sandbrekkevegen. Like øst for eiendommen gikk engang Den Stavangerske postveg, opprettet som postrute etter innføringen av postvesenet i 1647. Ruten til Stavanger ble regelmessig fra 1786, og en parsell av veien gikk ned gjennom veifaret som i dag heter Natlandsbotn, og fortsatte sørover langs Sandbrekkevegen til Midtun.

Figur 5: Historisk foto fra 1951, før brannstasjonen ble bygget. www.kart.1881.no

Figur 6: Historisk foto fra 1970. www.kart.1881.no

Figur 7: Historisk foto fra 1980. www.kart.1881.no

Figur 8: Foto fra 2016. www.kart.1881.no

5. Bygningstiljø

Bebyggelsen på tomten består av brannstasjonens hovedbygg samt en bod/uthus.

Fana Brannstasjon er oppført 1954- 56 og ble tegnet av kommunearkitektene O.E. Krokeide/Øystein Nestaas. Den nye brannstasjonen var svært moderne og velutstyrt for sin tid. I garasjeflyen var det plass til fire store biler og i hovedflyen var det to tjenesteboliger, mannskapsrom, kjøkken og kontor.

Det er et monumentalbygg med et enkelt modernistisk uttrykk, hvor tårnet og fargen er det eneste som indikerer byggets funksjon. Først og fremst er bygget tidstypisk og historiefortellende ved at valg av tomt til brannstasjon forteller om de kommunale valgene og mulighetene man har hatt i en viss periode. Bygget innehar arkitektoniske kvaliteter og er et godt eksempel på etterkrigsmodernismen. Bygningen er vurdert som verneverdig.

Brannstasjonen blir ikke direkte berørt av det planlagte tiltaket. Hovedbygningsskroppen er i 1-2 etasjer, og bygget er i dag i bruk som brannstasjon.

Figur 9: Fana brannstasjon sett fra krysset mellom Sandbrekkevegen og Birkelundsbakken (google.no/maps)

Figur 10: Brannstasjonen sett fra Sandbrekkevegen

Figur 11: Brannstasjon sett fra nordsiden

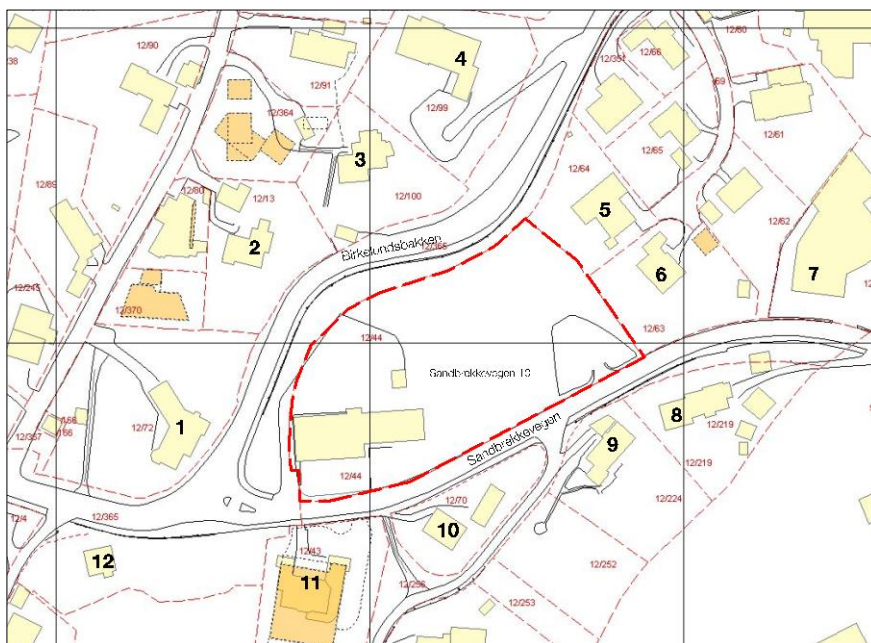

Figur 12: Eiketreet som skal beveres til høyre i bildet, brannstasjonen i bakgrunnen.

Omkringliggende bebyggelse:

I dag preges området rundt brannstasjonen av villaer fra 1950- årene. I tillegg er det oppført et nytt næringsbygg og det er en større boligblokk er under oppføring i Eikåsen 1.

Ingen av bygningene i planområdet eller de omkringliggende byggene er bygget før 1850, og omfattes ikke av Kulturminneloven § 25, andre ledd. Ingen av bygningene er registrert i SEFRAK-registeret.

Figur 13 Numrene på kartet viser til bygningene som er dokumentert videre i rapporten.

Figur 14: Oversiktskart over planområdet og området rundt. www.kart.1881.no

1. Eikåsen 1, gnr. 12, bnr. 72,
Enebolig, oppført 1954, BRA 244m² - revet
Arkitekt: Tore Tryti

Her sto det en 1-etasjes enebolig i et etablert boligområde, sentralt på Paradis. Dette er den første av tre eneboliger i Eikåsen som er tegnet av Tore Tryti. Det er en tidstypisk villa, preget av senmodernismen og ”paviljongarkitektur”, et saltakshus med knappe detaljer og karakteristisk liggende vestlandspanel på yttersiden av den vinkelformede boligen. Fasadene mot det intime hagerommet er kled med naturstein og stående trekledning, og der er en iøynefallende vinterhage i naturstein og glass. Eneboligen ble godkjent for riving/brenning i 2017, og i 2018 ble det godkjent leilighetsbygg på eiendommen. Dette er nå under oppføring.

Figur 15 Paradisbuen Kilde Kaland & Partners prosjektmegling

2. Eikåsen 3B, gnr. 12, bnr. 12
Enebolig, oppført 1934, BRA 237m²

3. Eikåsen 5A, gnr. 12, bnr. 100
Enebolig, oppført 1958, BRA 234m²

4. Birkelundsbakken 8, gnr. 12, bnr 99
Arkitekt: Halfdan B. Grieg
Enebolig, oppført 1958, BRA 359m²

5. Birkelundsbakken 1D, gnr. 12, bnr. 64
Enebolig, oppført 1957, BRA 237m²

6. Birkelundsbakken 3B, gnr. 12, bnr. 63
Enebolig, oppført 1958, BRA 216m²

7. Sandbrekkevegen 18, gnr. 12, bnr. 34,
Næringsbygg/verksted, BRA 1307m²

8. Sandbrekkevgen 19, gnr. 12, bnr. 219
Arkitekt: Jørgen Djurhus og Erik Fersum
Enebolig m/sokkelleilighet, oppført 1969, BRA 282m²

9. Sandbrekkevegen 17, gnr. 12, bnr. 224
Arkitekt: Bjørn Simonnæs
Enebolig, oppført 1966, BRA 189m².

10. Sandbrekkevegen 15, gnr. 12, bnr. 70
Enebolig, oppført 1900, BRA 113m²

Sandbrekkevegen 15

11. Sandbrekkevegen 13, gnr.12, bnr. 43
Arkitekt: Jon Johannesen
Enebolig, oppført 1952, BRA 296 – revet

Sandbrekkevegen 13

Eneboligen er nå revet og det er oppført et nytt næringsbygg på eiendommen.

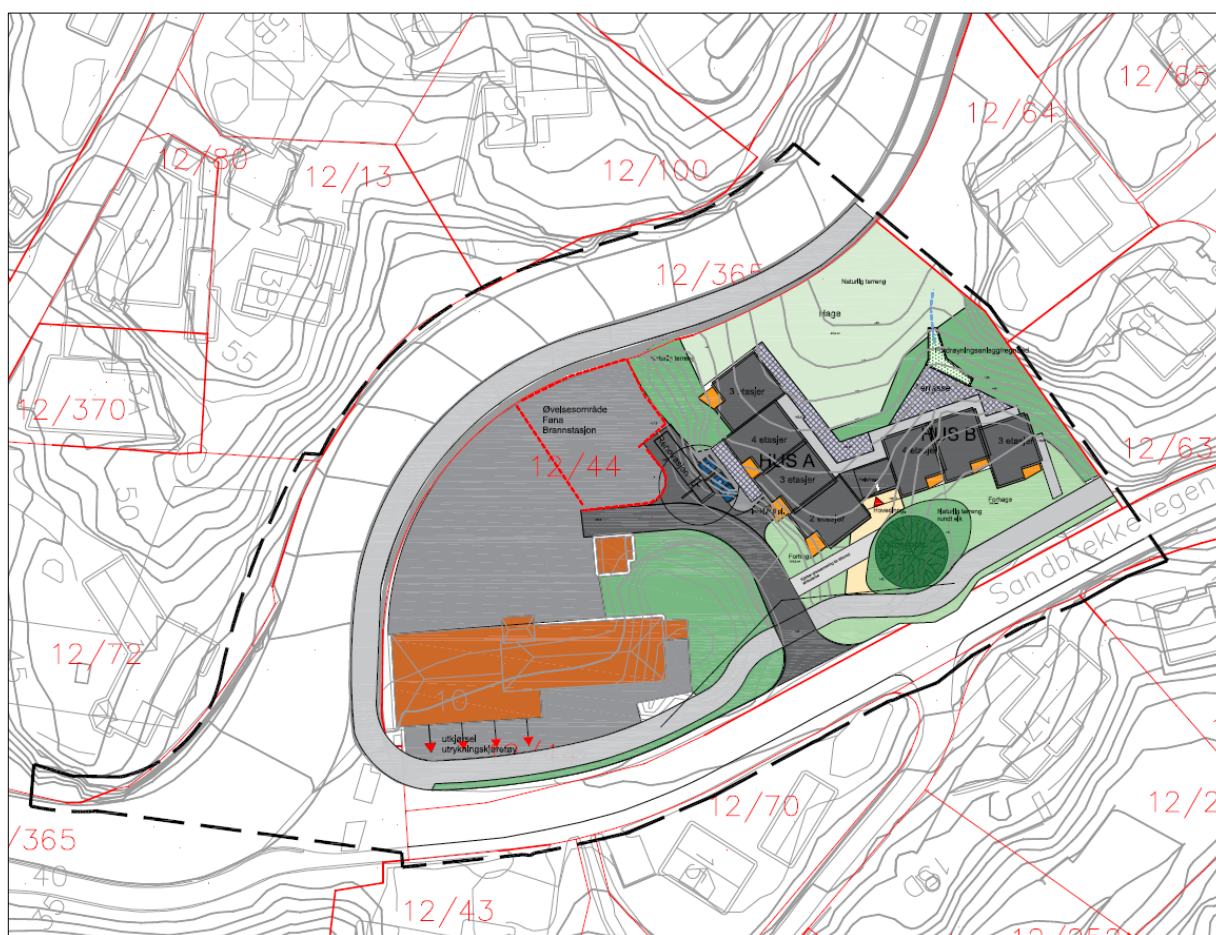
Figur 16 Nytt næringsbygg Sandbrekkevegen 13

6. Avslutning

I det nye planforslaget legges det til rette for etablering av bosenter med ni enheter og åtte kommunale utleieenheter. Tilpasning til den hule eiken og tilstrekkelig felles uteoppholdsareal og parkeringsdekning setter begrensninger på hvor mange boenheter som kan etableres.

I dag: Brannstasjon + grønn haug

Ny: Brannstasjon + blokkbebyggelse

Figur 17: Foreløpig situasjonsplan.

Bosenteret vender mot Sandbrekkevegen og de kommunale utleieboligene vender mot brannstasjonen. Ved å legge bebyggelsen slik som vist i illustrasjonsplanen får en etablert et gatemiljø mot Sandbrekkevegen med kort vei til hovedinngang. Samtidig gir denne løsningen rom for et sammenhengende uteoppholdsareal, skjermet for støy og innsyn i bakkant av bebyggelsen.

Høyden på bebyggelsen overstiger ikke tårnet på brannstasjonen. Bebyggelsen mot vest er vist i varierende høyde med to og tre etasjer. Mot øst er det foreslått tre og fire etasjer.

Det er laget 3D illustrasjoner og fotomontasje av forslag til utbygging som viser hvordan bebyggelsen forholder seg til omkringliggende bebyggelse:

Figur 18 Fotomontasje i fugleperspektiv av utbyggingsforslag.

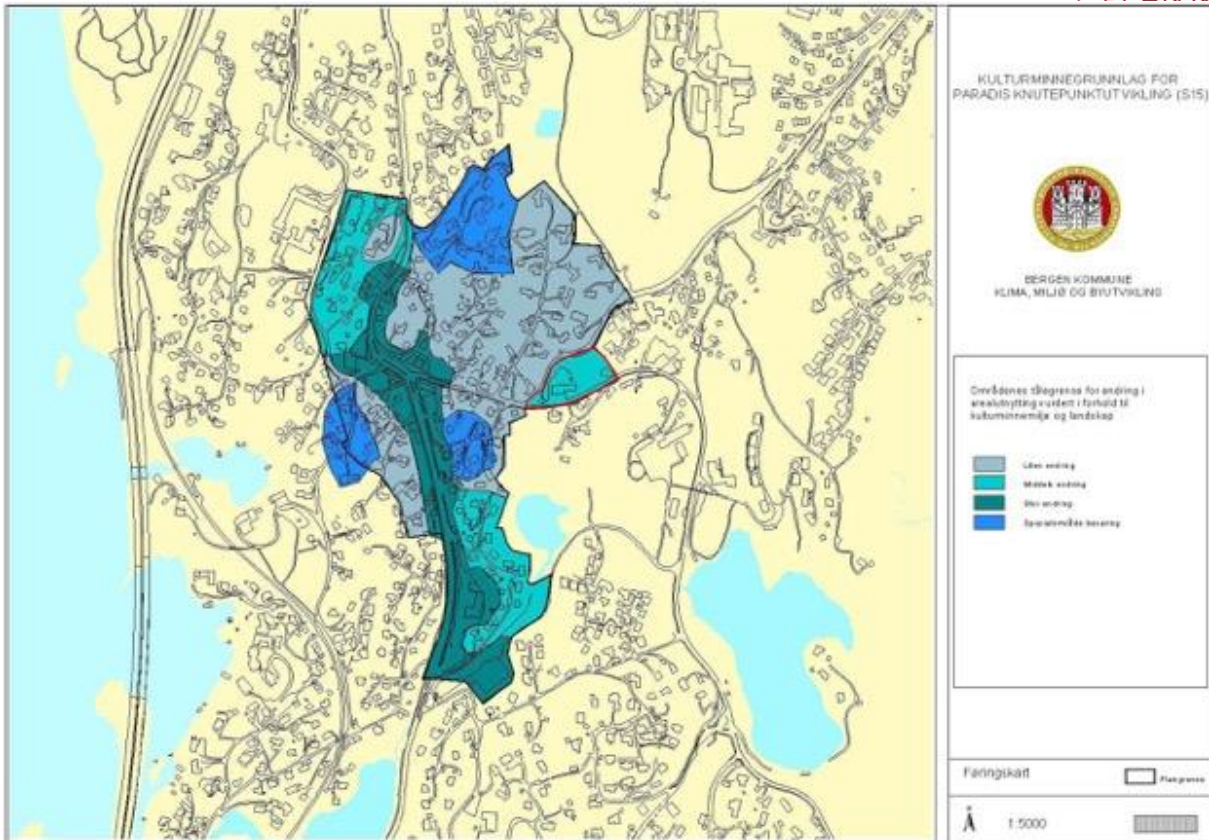
Figur 19 Utbyggingsforslag sett fra vest, Eikhaugen.

Figur 20 Utbyggingsforslag sett fra øst, i Sandbrekkevegen.

Figur 21 Utbyggingsforslag sett fra innkjøring til Sandbrekkevegen 15 og 17.

Figur 22: Bildet illustrerer fremtidig bebyggelse på tomten. Byantikvaren vurderer planområdets tålegrense for endring av arealutnyttelse til middels Planområdet er markert med rød linje.

Planområdet ligger i et flott og veletablert villaområde på Paradis som delvis er under transformasjon til mer urban utbygging med blokker og næringsbygg. I byantikvarens vurdering i rapporten ”Kulturminnegrunnlag for Paradis senterområde” fremstår det som et område som tåler middels endring av arealutnyttelse i forhold til kulturminnemiljø og landskap. Det planlagte tiltaket, vil bidra til en viss fortetting av området.

Byantikvaren skriver i samme rapport: ”For alle områdene gjelder at det langs hovedveiene er muligheter for en høyere utnyttelse enn i de bakenforliggende villaområdene. Her er det ønskelig med en mer urban karakter, der næring har en framtrødende plass.” Sandbrekkevegen/Birkelundsbakken er en av hovedveiene mellom Paradis og Nattland, Landås og Haukeland. Tomten i Sandbrekkevegen 10 grenser til hovedveien, Birkelundsbakken, og ligger dermed i et område hvor byantikvaren åpner opp for større fortetting.

Tomten, Sandbrekkevegen 10, er en stor tomt der bare vestlige halvdel benyttes i dag. De planlagte bygningene vil ligge med god avstand fra den eksisterende brannstasjonen, og vil tilpasse seg bygningsmiljøet når det gjelder utforming og materialvalg. Fana brannstasjon skal fortsatt fremstå som et monumentalbygg, mens de planlagte byggene skal tilpasses den omkringliggende villabebyggelsen.

7. Kilder

- Kulturminnegrunnlag for Paradis senterområde, Byantikvaren 2008
- Bergenskart.no
- Kulturminnedokumentasjon for Eikåsen 1, Paradis
- Antikvarisk dokumentasjon for Fana brannstasjon, Sandbrekkevegen 10, Byantikvaren 2015

Åshild Blomdal

Fra: Huus, Rigmor <Rigmor.Huus@bergen.kommune.no>
Sendt: tirsdag 7. januar 2020 10:48
Til: Åshild Blomdal
Kopi: Jørgensen, Stian; Postmottak planogbygg; Seim, Kari; Postmottak Byantikvaren
Emne: 2018/38557-3 - Fana, gnr. 12, bnr. 44 m.fl., Fana brannstasjon og boligtn - Kulturminnedokumentasjon

Hei
Kulturminnedokumentasjonen er godkjent. Det er positivt at nybygg skal tilpasse seg den omkringliggende villabebyggelsen, men det kommer ikke frem av illustrasjonene/bildene i kulturminnedokumentasjonen, så vi antar at det blir fokus på dette før planen skal på høring. Brannstasjonen må reguleres til hensynssone kulturmiljø (H570), dette må vises i plankart og i bestemmelser. Ta gjerne kontakt om dere trenger hjelp til formulering av bestemmelser til hensynssonen.

mvh

Rigmor Huus
BYANTIKVAREN
Skostredet 5
5017 Bergen

BYANTIKVAREN
Byrådsavdeling for klima, miljø og byutvikling (BKMB)
Bergen kommune

40816106/ 55 56 65 08
rigmor.huus@bergen.kommune.no
www.bergen.kommune.no/byantikvaren

Rigmor Huus

Fra: Åshild Blomdal <ashild@abo-ark.no>
Sendt: fredag 13. desember 2019 16:07
Til: Postmottak Byantikvaren <Byantikvaren@bergen.kommune.no>
Kopi: Seim, Kari <Kari.Seim@bergen.kommune.no>; Postmottak planogbygg <postmottak.planogbygg@bergen.kommune.no>; Jørgensen, Stian <Stian.Jorgensen@bergen.kommune.no>
Emne: Sak nr 201816594 Fana, gnr. 12, bnr. 44, mfl. Fana brannstasjon og boligtn Arealplan-ID 1201_64070000 - Kulturminnedokumentasjon

Hei

Vi viser til deres uttale datert 25.09.2018 til varsel om utviding av plangrense for Fana, gnr. 12, bnr. 44, mfl. Fana brannstasjon og boligtn (deres ref: 2018/38557) og sender vedlagt utkast til Kulturminnedokumentasjon for gjennomsyn.

Ber om tilbakemelding på om dere har kommentarer til rapporten.

Vennlig hilsen
Åshild Blomdal

Arealplanlegger
99 76 97 16

Hamnevegen 53
Pb.291
5203 OS

Ashild@abo-ark.no
www.abo-ark.no

